

ÉLETTÜNK

X. évfolyam 9. szám (10. Jahrg. Nr. 9)

Az európai magyar katolikusok lapja

1978 szeptember

Habemus Papam!

A 111 bíboros már a negyedik választási menetben nagy többséggel Szent Péter utódját, a Katolikus Világegyház fejévé megválasztotta Velence pátriárkáját — ALBINO LUCIANI bíborost.

I. János-Pál-néven

szeptember 3-án foglalta el ünnepélyesen Szent Péter trónját.

Született Észak-Olaszországban, 1912 október 17-én, Forno di Cunale nevű faluban, Belluno mellett, szegény kőműves családban. Apja külföldön, Svájcban és Németországban kényszerült munkát keresni. Albino, a szegény diák, iskoláit a szerény Feltre-i szemináriumban végezte, később a szintén csak provinciális Belluno-ban. Itt is szentelték pappá 1935-ben. Második elődje, XXIII. János pápa, aki szintén Velencei Pátriárka volt, fedezte fel a szegénysorsú Albino Lucianit és szentelte püspökké. VI. Pál pápa nevezte ki bíborossá. A Velencei papság és nép különös ragaszkodása érsekéhez, emelte Velence pátriárkája méltóságára.

Ehhez még azt kell hozzáfűznünk: Nem volt a „favoritok” listáján. Ezért megválasztása a legnagyobb meglepetés volt saját maga számára és a 782 külön sajtótudósító számára. Róma népe még csak az Albino nevet hallotta az eredményt kihirdető Pericle Felici bíboros ajkáról, máris ujjongó tapsvihárban tört ki, mert csak egy Albino volt: Luciani, Velence pátriárkája. És ez elég volt az örömmámorhoz... — Vox populi vox Dei = a nép szava az Isten szava. — Úgy látszik ennél a választásnál több szerepe volt a Szentlélek Ursten megvilágosító erejének, mint emberi számításnak és diplomáciának.

Milyen lesz az új pápa?

Velencei pátriárka korában az 1976-os parlamenti választások előtt azt írta velencei híveinek: „Egy katolikus semmi körülmények közt nem szavazhat a Kommunista pártra, vagy olyan szocialista pártra, mely a kengyeltartó.” Mikor az utolsó menetben hatalmas többséget kapott, a tény súlya alatt azt mondta bíboros társainak: „Az Úr bocsássa meg Önöknek, amit megválasztással ellenem vétettek.”

Amikor megválasztása után vasárnap a Szentpéter erkélyén megjelent a 200.000 főnyi tömeg előtt és zengő bariton hangján első „urbi et orbi” áldását adta, egyúttal mély meglepetését fejezte ki afölött, hogy éppen ő lett kiszemelve Krisztus 264. Helytartójának, szerényen hozzáfűzve: „Sem XXI. János pápa szíve-bölcsességét nem bírom, sem VI. Pál nagy képzettsége nincs meg nálam...” — Aztán többek közt: „Gondolataim ebben az órában a szenvedőknél járnak: a foglyoknál, a száműzetésben élőkénél, az elítélteknél, a munkanélkülieknél...” — Albino Luciani, a svájci és német „Gastarbeiter” fia, jól tudja, mit takarnak ezek a szavak.

Adja Isten, hogy I. János-Pál pápa több békét és enyhülést hozhasson ebbe a háborgó világba! HF

VI. Pál pápa halálára

15-évi pápaság után, 81-ik életévében, 1978. augusztus 6-án, Urunk Szineváltozása napján, este 8.40-kor hunyt el Giovanni Batt. Montini, az „ellentmondások” pápája. Gyengélkedéséről évek óta keringtek hírek, halála mégis váratlanul érte a világot.

Rendkívül tevékeny tizenöt éves pápaságát már életében ellentétesen ítélték meg. A konzervatívoknak túlságosan haladó volt, a progressziveknek nem elég következetes az újításokban és

a szélső baloldal felforgató céljai érdekében próbálta befogni a szegénységet és a társadalmi ellentéteket. (Itália, Délamerika, Palesztina kérdés stb.) — Szinte makacsul hitt abban, hogy kinyújtott jobbja őszinteségre és megértésre talál az Egyház és minden vallás ellenségeinél is. Élete végén éppen ezen a ponton kellett csalódnia.

*

Bennünk magyarokban, otthon és idekint, VI. Pál pápának 1974 február 5-

„Tisztelettel tudomására hoztam a Szentatyának, hogy a jelenlegi magyar egyházi állapotok közt érseki székeről nem mondhatok le... Félek attól, írtam, hogy lemondással a legmagasabb magyar egyházi állásnak, az Állami Egyházügyi Hivatal hozzájárulásával történő betöltését tennem lehetővé, amivel magam is elsősegíteném a mai katasztrófális egyházi berendezés törvényesítését.”

Amikor a pápa mégis hajlíthatatlan maradt, adta ki híres nyilatkozatát:

„Mindszenty bíboros nem mondott le sem esztergomi érseki székeről, sem primási méltóságáról. A döntés kizárólag a Szentszék határozata. A bíboros ez ügyben tanúsított magatartását, hosszas megfontolás és lelkiismeretes mérlegelés után, a következőkkel indokolja:

1. Magyarország és a magyarországi katolikus egyház nem szabad.

2. Az egyházmegyék kormányzása a kommunista rezsim által felépített és ellenőrzött egyházi közigazgatás kezében van.

3. Egyetlen magyar érseknek, megyéspüspöknek, illetve apostoli kormányzónak sincs módjában az említett egyházi közigazgatás összetételén, illetve működésén bármit is változtatni.

4. A rendszer dönt abban a kérdésben is, hogy ki milyen egyházi állásba kerülhet és abban meddig maradhat. A rezsim dönti el, hogy kit szenteljenek pappá a püspökök és kit nem. Az alkotmányban biztosított lelkiismereti és vallásszabadságot a rendszer a gyakorlatban elnyomja. Az iskolai hitoktatást a városokból és a nagyobb helységekből már száműzték. Folyamatban van a falusi iskolákban a még tengődő hitoktatás elsvasztása. Az ifjúságot a szülők akarata ellenére kizárólag ateista szeltemben nevelik. Vallásos emberekkel szemben az alkalmazott diszkrimináció mindinkább érvényesül...

5. Új püspökök illetve apostoli kormányzók kinevezése a fenti sérelmek orvoslása nélkül nem oldja meg a magyar egyház problémáit. Békepapok fontos egyházi állásokba való emelése pedig megrendíti az egyházhi papok és hívek bizalmát a legfőbb egyházi vezetésben.

Ilyen körülmények között Mindszenty József bíboros nem mondhatott le.”

*

Azt hisszük, hogy ha Mindszentynek ma, több mint négy év leforgása után, kellene nyilatkoznia, annak ellenére, hogy otthon illetékes helyen állandóan hangoztatják a „jóviszonyt” Egyház és Állam között, a főnti nyilatkozathoz semmit nem kellene hozzátenni vagy abból elvenni.

A „NAGY DRÁMA” FŐSZEREPLŐI

Az 1971 őszen tartott püspöki színóduson Mindszenty bíboros és VI. Pál pápa, mögöttük Zágón József prelátnak, „a közvetítő”

túlságosan habozó. Franciás szellemnek és franciabarátnak tartották, annak ellenére, hogy újításai éppen francia konzervatív körökben (Lefébvre) váltottak ki nagy ellenkezést.

Politikus pápa volt; sokak szerint baloldali szimpátiával. Már milánói érsek korában „Vörös Montini”-nak nevezték. — Elődje, XXIII. János pápa, szeretetreméltóságával vélte kibékíteni egymással a két táborra szakadt világot, VI. Pál elődje egyéni varázsa nélkül, szakítva a Szentszék hagyományos tartózkodásával, tárta ki szélesen a Vatikán kapuit, járta a világot, hogy engeszteljen, békítsen, egyesítsen ott, ahol évezredek vallási és történelmi ellentétek tátongtak. Síkra szállt az elnyomottak, a szegények jogaiért ott is, ahol

én, Mindszenty kirakatperének éppen a 25. évfordulóján hozott azon intézkedése ejtett szinte gyógyíthatatlan sebet, amellyel ősz hercegprimásunkat megfosztotta esztergomi érseki székétől. Nem kételkedünk abban, hogy a pápa szubjektíve a legjobbat akarta; legkevésbé Mindszenty kételkedett ebben. De mindnyájan éreztük, hogy a legfőbb egyházi Tekintély részéről jóvátehetően lépés történt éppen az Egyház leghűségesebb fiával szemben... Az Úr tudja, miért engedte meg ezt — az ítélet is az Ővé. — Mindszenty nagy lelke, Egyház- és Hazaszeretete ezekben a válságos órákban nőtt emberfelettivé.

Nem vétünk a két halott emléke ellen, ha az Emlékiratokból magát Mindszentyt idézzük:

„Az egyházon kívül nincs üdvösség“

Ezen axióma története

A katolikus egyháznak e sarkigazságát sokan félreértik és ezért támadják is. Pedig hasonló tételeire találunk már Sz. Cipriánál (253), aki különben igen rigorista módon értekezni szokott. Sz. Agoston (430) azt vallja, hogy senkisémet üdvözülhet, ha nem tartozik Krisztushoz és senkisémet tartozik Krisztushoz, ha nem tagja az Egyháznak. Ugyanezt a gondolatot fejezi ki a 4. lateráni (1215) és a florenci zsinat (1442). IX. Piusz pápa szó szerint a következőket mondja: „Jól ismert az a katolikus dogma, hogy senki a katolikus egyházon kívül nem üdvözülhet“ (1863). XII. Piusz pedig a „Humani Generis“ kezdetű enciklikájában (1950) nemcsak elfogadja az említett tételt, hanem azt is hangsúlyozza, hogy Krisztus misztikus teste a katolikus egyházzal azonos.

Nem tagadható, hogy az egyház történelme folyamán voltak olyanok, akik az idézett tételt rigorista módon értelmezték. Ez azonban sohasem volt az egyháznak egyetemes és hivatalos tanítása. A katolikus egyház mindig azt vallotta, hogy az Ószövetség szentjei is igazulhattak és hogy minden jóhiszemű ember, aki Istent őszinte szívvel keresi, üdvözülhet. Még maga IX. Piusz pápa is, aki enciklikájában ugyancsak kiemeli a római egyházzal való tartozás szükségességét, mégis elismeri, hogy mindazok, akik hibájukon kívül nem ismerik a katolikus egyházat, de a természet törvénye szerint élnek és hajlandók Istennek engedelmeskedni, Isten kegyelmét elnyerhetik és így üdvözülhetnek is.

Az üdvösség kellékei:

Krisztushoz és egyházához való tartozás

Sz. Pál szerint Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság ismeretére. Hiszen egy az Isten s egy a közvetítő Isten és ember között: az ember Krisztus Jézus“ (1Tim 2,4-5). Sz. Péter pedig a főtanács előtt Jézusba vetett hitét e szavakkal vallja meg: „Nincs üdvösség senki másban. Mert nem adatott más név az ég alatt az embereknek, amelyben üdvözülniök lehetne (ApCsel 4, 12). A Krisztushoz való tartozás tehát elengedhetetlen kelléke az üdvösségnek. Még az Ószövetség igazai is csak az eljövendő Megváltóba vetett hitük révén üdvözülhettek és így van az minden emberrel. Másrészt az is biztos, hogy Krisztus Urunk egyházát azért alapította, hogy az ő igazságát hirdesse és az idők végéig üdvözítő munkáját folytassa (v. ö. Mt 28, 20), sőt önmagát mintegy apostolaival azonosította, amikor azt mondta: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg; aki pedig engem megvet, azt veti meg, aki küldött engem“ (Lk 10, 16). Tehát nemcsak a Krisztushoz, hanem az általa alapított egyházzal való tartozás is feltétele az üdvösségnek.

Az egyházzal való tartozás különböző fokozatai

Tekintve, hogy Krisztus csak egy egyházat alapított, érthető, hogy a katolikus anyaszentegyház önmagát tekintve Krisztus igaz egyházának és azt az elvet vallja, hogy a hozzá való tartozás az üdvösség kelléke. Csakhogy az egyházzal való tartozás különböző módon tartozhatunk. Úgy hogy felismerjük, hogy a katolikus egyház Krisztus igaz egyháza és ennek következtében annak jogi és társadalmi keretébe lépünk, vagy úgy,

hogy hibánkon kívül ezt nem ismerjük fel, de készek vagyunk Istennek engedelmeskedni, amennyiben akarata tudomásunkra jut. Ebben az utóbbi esetben valahogyan máris hozzátartozunk a katolikus egyházzal. Sz. Bellarmin Róbert (1621) ezt az igazságot az egyház testének és lelkeinek a fogalmával, ill. képével próbálta megvilágítani: az egyház testéhez tartoznának mindazok, akik jogilag és társadalmilag a katolikus egyház tagjai, csak a lelkehez tartoznának azok, akik Istent őszinte szívvel keresik és akaratát teljesítik, bár nem lépnek be az egyház kebelébe. Újabban ezt a képet a teológusok ismét elvetik, mert nem lehet a testet és lelket ilyen élesen szembehelyeznünk, hisz a lélek nincsen a testen kívül, csak a testet élteni. Manapság tehát inkább azt mondjuk, hogy vannak, akik hozzátartoznak az egyház látható testéhez, s vannak olyanok, akik moha külsőleg nem csatlakoznak hozzá, mégis feléje irányulnak és ezáltal lélekben máris valamiképp hozzátartoznak.

Az egyház jelenlegi felfogása a többi keresztényről és egyházzal

Újabban a teológusok az egyházzal való tartozandóság szükségességét, ill.

annak módozatait két okból fokozottabb nyíltszívűséggel ítélik meg. Egyrészt jobban ismerjük a vallásos ember pszichológiáját, azaz a hitet nemcsak dogmatikailag, hanem lélektanilag is értékeljük ki. Régen azt hitték, hogy mindazok, akik ismerik a katolikus egyházat és nem hajlandók külsőleg is tagjai sorába állni, máris megtagadják Krisztus igaz egyházát, sőt magát Krisztust is. Manapság tudjuk, hogy a katolikus egyház ismerete még nem azonos a felismeréssel, hogy a katolikus egyház Krisztus igaz egyháza. Már pedig a lelkiismereti kötelesség, hogy valaki a katolikus egyház tagjává legyen csak akkor áll fenn, ha valaki felismerte, hogy a katolikus egyház Krisztus igaz egyháza. Még ha valaki katolikusok közt él is, előfordulhat, hogy akár elítéletei folytán, melyeket saját egyházának köszönhet, akár a katolikusok hibái miatt, épp ezt a tényt nem tudja felismerni. Az ilyen, ha ő szintén keresi az igazságot és Istent, és kész mindent megtenni a felismert igazság szerint, lélekben bár csak tökéletlenül máris csatlakozik a katolikus egyházzal.

A másik felismerést főképpen a 2. vatikáni zsinatnak köszönhetjük. Ré-

Ne ítélkezz testvérem...!

„Ahogyan szaporodik száműzetésünk éveinek száma, annál félelmetesebbek az éjszakák, amelyeken felriadva már a csillagokat sem látjuk, s még messzibbnek, elérhetetlenebbnek tetszik a holnap. Ne feledkezzetek bele, kérlek, soha a fekete csüggedésbe.

A csüggedéssel pedig a türelmetlenség jár kézen fogva, a türelmetlenségnek pedig ikertestvére az elhamarkodott ítélet.

Ne ítélkezzünk egymás felett, sem a bennünket befogadó idegenek felett, a tyámfiai. E sárgolyó amúgy sem több, mint ideiglenes átutazásunk színhelye; idegenek vagyunk, ahányan csak vagyunk rajta. Hogyan ítélheti el hát egyik idegen a másikat?

Ne lázadozzatok a korlátok ellen, amely életeteket idegenben körülveszik. Ne legyetek abban a hiszemben, hogy e korlátok csak abban az országban emeltettek, ahol éppen ti találtatok menedéket; s kérdezzétek meg önmagatokat, nem szenvednek-e mások is a ti korlátaitok között, amelyeket ti emeltetek mások számára, anélkül, hogy tudnátok róla?

Eszetekbe jönnek-e néha, csillagtalan éjszakákon, azok a korlátok, amelyek közül elmenekültetek? Packáznak veletek a hivatalok? Emlékezzetek csak, mit tetek veletek otthon. Ha csupán packáztak volna, elhagytátok volna-e, valaha is, szülőföldünket?

Ne ítélkezz testvérem, testvérünk fölött, aki szokásaiban, de talán nyelvében is olyan idegen már, mintha nemcsak évtizedek, hanem évszázadok óta élne idegenben. Gondold végig, hátha még több határon tántorgott át nálad is, hátha abból az országból választott élettársat, amelyben a legmagányosabbnak érezte magát?

Ne ródd fel kis hűtlenségeit, de még a nagyokat sem; ne félj, nem vész el miatta az ország.

Mivel e földön jónak lenni olyan nehéz — erényeid elhagynak mint az ifjúság,

de bűneid utánad jönnek, mint a hű kutyák s ha netán elfáradva az uton leülsz, mind körübed telepszik és arcodba néz nyugodtan, mintha mondanák:

„Nem menekülsz!“ —

Testvérem pedig, aki magányosan élsz, ne ítélkezz saját magad felett sem. Légy kegyes önmagadhoz is, hiszen te is a mindenség szülötte vagy, akár a fák és a csillagok. Miért gondolod, hogy

gente elismertük, hogy egyes protestánsok lélekben az egyházzal tartozhatnak, de nem láttuk eléggé, hogy saját egyházaik is megtartottak valamit a Krisztus rendelte kegyelmi eszközökből: egy Istent imádnak, Krisztust megváltóként tisztelik, imádkoznak, szentírást olvasnak, megkeresztelkednek stb. Ha levágott ágakként le is váltak attól a törzstől, amely az anyaszentegyház, mégsem száradtak ki teljesen, a katolikus egyház ereje még részben élteeti őket. Természetesen csak tökéletlen módon élnek lelki közösségben a katolikus egyházzal. Ezért tartja magát a katolikus egyház továbbra is Krisztus egyedüli egyházának. Nem mintha a többiekben Krisztus kegyelme nem működhetne, hanem mert egyedül a katolikus egyház rendelkezik az Istentől kinyilatkoztatott igazsággal és a Krisztus rendelte kegyelmi eszközök teljeségével. Ezeket a gondolatokat fejti ki a 2. vatikáni zsinatnak az Ökumenizmusra vonatkozó határozata: „A tőlünk különvált egyházak és közösségek, ambár hitünk szerint fogyatkozásban szenvednek, az üdvösség misztériumát illetően nincsenek megfosztva jelentőségüktől és súlyuktól. Krisztus Lelke ugyanis nem vonakodik felhasználni őket az üdvösség eszközéül. Hatékonyaságuk éppen a kegyelemnek és igazságnak abból a teljességből ered, amely a katolikus egyházzal van bízva“ (3).

ami fáj, az nem fájna otthon is, ismerős fák és igazi csillagok alatt? Mások elől elmenekülhetél, ám magad elől amúgy sem tudsz; köss hát békét magaddal, mert csak ez az út vezet Téged az Úr békéjéhez.”

*

Szemelvény Vándor Györgyi „Pál levele az Európabeliekhez“ c. könyvéből.

Az inspirációt a szerző Szt. Pálból vette, de írói lényén átszűrve és egyéni sorsokra alkalmazva művészi, világos formában közvetíti.

Megjelent az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (Bern) kiadásában.

Vaduz vagy Máriazell?

A Bécsi Magyar Híradóban jelent meg az alábbi közlemény, amely az Életünk olvasóit is bizonyára érdekli.

Bíró Béla hozzászólásokat kért legutóbbi, a Magyar Híradóban megjelent cikkéhez, amelyben támadja Harangozó Ferencet, a Burg-Kastli gimnázium érdemdús igazgatóját, a Mindszenty alapítvány tagját, az „Életünk“ felelős szerkesztőjét.

Miért haragszik annyira Harangozóra és általában a papokra?

Miért írja gúnyosan az Életünk-ről, hogy a „katolikus papok lapja“, holott öneki kell legjobban tudni, hogy az európai magyar katolikusok lapja, ahová korábban minden számba cikket írt.

Bíró Béla elfelejti, hogy Mindszenty József nem Vaduzban, hanem Máriazellben kívánt megpihenni, azt is elfelejti, hogy nem Vaduzban, hanem Máriazellben emeltek emlékkápolnát tiszteletére és azt is elfelejti, hogy a máriazelli templomot Nagy Lajos magyar király alapította, Vaduzban pedig nincsen semmiféle magyar történelmi emlék. A prímás sohasem fordult meg Vaduz falai között, kölcsönösen semmi közük sincs egymáshoz. „Nemzeti zarándokhely“ hogyan lehetne Vaduz?

A cikkíró elfogultságában odáig megy, hogy kétségbe vonja Máriazell jelentőségét, elfelejti, hogy Máriazell búcsújáráshely, (Vaduzra ezt nem tudja

ráfogni) és az egyház szerint évente mintegy 1 millió zarándok fordul meg a szent helyen.

Semmiképpen sem lehet tehát Vaduzt összehasonlítani Máriazellel. A „hallgató többség“ megszólalt az ezernél több aláírással, amellyel az áthelyezést kérte az „Alapítványtól.“ Egyik cikkében „homályos célú“ áthelyezésről beszélt, ambár nem az áthelyezés, hanem az a sajtóhadjárat homályos célú, amelyet a szerző indított.

A grázi püspök, a kremsi főpát, és a Mindszenty Alapítvány már régen megegyeztek. Tudta ezt Bíró Béla is, azért lépett le idejében, nem várva be a csomagolást.

Megértjük egyéni fájalmát, hogy nem sikerült tervét megvalósítani, és Vaduzban letelepedni, de egyéni érdekek miatt nem lehet a Mindszenty múzeumot Vaduzba száműzni. Alkalmatlanabb helyet keresve sem lehetett volna találni Európában.

Végül még egyet: a cikkíró úgy tünteti fel a személyét, mintha ő volna hivatva a megboldogult hercegprímás emlékét megvédeni. Talán a papokkal szemben?

Felesleges szélmalomharc az egész, nem egyéb mint zavartkeltés, félrevezetés az olvasónak.

Tisztelettel: Egy olvasójuk

Mózes öt könyve közül a másodikát nevezzük így. A szó maga görögből származik, de az idők folyamán ellatinosodott, — értelme: kivonulás, kívándorlás. Az előbb említett könyv Izrael kivonulását, menekülését mondja el Isten oltalmazó vezetése alatt Egyiptom földjéről. Amióta ezen a címen filmet forgattak, a modern nyelvhasználat átvette e szót és különösen ünnepélyes, vagy tüntető célzatú kivonulást ért rajta. E cikkben is ilyesmiről lesz szó, ezért is kapta az „Exodus” címet.

Történetünk (egyik) hőse az egész világon ismert és nagyra becsült filmrendező és színész, Peter Ustinov. Ő volt a vezetője annak a csoportnak, amely az „Ashanti” c. film forgatása közben egyik napról a másikra azt követelte, hogy sürgősen helyezték el őket egy másik szállodában. Társai voltak: Michael Caine, Rex Harrison és Telly Savallas (álias: Kojak). De miért is követeltek ezek más szállást maguknak? Utcai láрма zavarta volna álmukat? Vagy építkezés folyt a közelben? Esetleg a szállodai ágygal nem voltak megelégedve? — Nem, a szállodát is, meg a kiszolgálást is teljesen rendben találták. A követelt (és végre is hajtott) átköltözés oka egészen más volt. Ezek az „urak” nem voltak hajlandók egy fedél alatt étkezni és lakni azokkal az emberekkel, akikkel egész nap együtt dolgoztak. A filmtársaság ugyanis egy szállodában helyezte el a filmszínészeket a statisztákkal és a technikai személyzettel.

Az emberben megvan a hajlandóság, hogy az ügyet egyszerűen filmsztárok szeszélyeként könyvelje el. De itt nemcsak erről van szó. Peter Ustinov ugyanis az Egyesült Nemzetek gyermeksegítő szervezetének (UNICEF) egyik irányító egyénisége; szerte a világon

SZT. ISTVÁN UNNEP SCHEYERNBEN

A bajorországi magyarok augusztus 20-án Szent István Király ünnepét a Scheyern-i bencés apátság templomában ülték meg. A hívek nagy száma (cca 250) szépen megtöltötte az új színekben ragyogó rokokó templomot. A szentmisét Dr. Eperjes Ernő, müncheni lelkész tartotta. Beszédében kiemelte Szent István király jövőbe mutató munkáját, kihangsúlyozta azt is, hogy a Szent Korona hazatérése után továbbra is a történelemben tapasztalt viharos sorsát járja mindaddig, míg a magyar kormányzat intézkedéseit át nem járják Szent Istvánnak fiához, Imre herceghez intézett „Intelmei”; röviden, mélységes hit az Istenben s meg nem különböztető jóság, szeretet, együttérzés minden magyar felé.

A Scheyern-i kolostor a bajor Wittelsbach-hercegek egykori családi vára volt. A fejedelmi kápolnában régi képeken ma is látható, amint István Bambergben feleségül kéri Gizellát bátyjától, Henrik hercegtől, a másikon Scheyernbe lovagolnak, ahol Szent Adalbert prágai érsek megeskette őket.

A magyar emlékek megtekintése után a népes zarándoksereg a kolostor vendéglőjében közös ebéden vett részt, jó hangulatban társalogva gyönyörködött a szép környezetben, majd késő délután vidáman folytatta útját hazafelé két autóbusszon és magánautókon.

szórakoztató hangversenyeket szervez az egyesület javára, mégpedig nagy sikerrel és eredménnyel; ezen kívül pedig erősen hallatja hangját, amikor síkra kell szállni az emberi jogok érdekében. Ez a fellépés és kiállítás nagyon is tiszteletreméltó. Mégis meg kell jegyeznünk, hogy nem elég az emberséges érzést csak a nyilvánosság előtt és számára képviselni, hanem elsősorban a magánéletben kell megvalósítani. Éppen, hogy a szavak hitelt érdemljenek és ne csak szavak maradjanak. Ez az exodus nem tükröz valami mély és igaz emberi értékeket.

Hogyan lehet összeegyeztetni mindent azokkal a követelésekkel, melyeket Peter Ustinov neve és egyénisége súlyával képvisel a TV fényszóráinak sugárzásában, erre csak ő tudna választ adni. Az emberségesség nem a követeléseknél kezdődik, hanem a szomszédoknál, a felebarátoknál. Ők a próbakövei és mértékei az emberséges érületnek és magatartásnak. A keresztény emberének is. Ezért írja, majdnem nyersen János apostol: „Ha valaki azt állítja, hogy: 'Szeretem az Istent' — de testvérét gyűlöli, hazudik. Mert aki nem szereti testvérét, akit lát, nem szeretheti Istent sem, akit nem lát. Ezt a parancsot kaptuk tőle: Aki az Istent szereti, szeresse testvérét is!” (1 Jn 4,20)

Megyesi András

DSIDA JENŐ (1907—1938):

PSALMUS HUNGARICUS

III.

Firenze képei, holland virágok,
zöld tengerek halk, álmos loccsanása,
ajultató gyönyörűségek,
Páris tüze, Velence csillogása, —
még lekemet is lehúnyom,
bezárom, hogy ne lássa.
Ha atomokra bomlik is
miattuk minden sejtem,
ha arcom kékre torzul is,
mind, mind elfelejtem.
Hajam csapzottora borzolom,
mint gubancos csepüt és szürke kócot,
és göggel viselem
fajtam egyenruháját:
a foltozott darócot!
Mert annak fia vagyok én,
ki a küszöbre téve
a külső sötétségre vettetett,
kit vernek ezer éve,
kit nem fogad magába soha a béke réve.

Bolyongásom pusztáin
a végtelen nagy éjen
csak az ő szíve fénylik,
ő a rögeszmém, végső szenvedélyem,
ráfonom, rajta kúszom
fölfele, mint szőlőkarón a kacs.
Mogorva lettem,
kemény, sötét és szótlan és makacs.
Vér csurgott rám és nem tudom lemosni.
Jajt hallottam és nem tudom feledni.
A holtakat nem tudom eltemetni.
Egy eszelős dal lett az útítársam,
rekedt dal, nem zenél,
csak hörög mint a szél,
zúg mint vihartól ráncigált fák
Babylon vizeinél:

Epévé változzék a víz, mit lenyelek,
ha téged elfelejtelek!
nyelvemen izzó vasszeget üssenek át,
mikor nem téged emleget!
húnyjon ki két szemem világa,
mikor nem rád tekint,
népem, te szent, te kárhozott, te drága!

A vallási helyzet Magyarországon

Kedves Szerkesztő Úr,
mellékelem az International Herald Tribuneben megjelent levelemnek másolatát. Magyar fordítása így hangzik:

INTERNATIONAL Herald Tribune

Published with The New York Times and The Washington Post
Page 6 Monday, May 29, 1978

Religion in Hungary is closed to the Catholic Church. The radio? The regime broadcasts every year about 23,000 hours. The Catholic Church, in the spirit of "detente," is allowed to broadcast in a year 26 hours: Sunday morning from 7 to 7:30 a.m. a good time to sleep but not to listen to the radio. The Hungarian Communist regime uses for teaching Marxism-Leninism visual aids as colored slides. The Hungarian Catholic Church is unable to use these means because in Hungary they do not produce them for the church.

Az International Herald Tribune 1978 május 13-i számában Mr. Seeger Murray egy hosszabb cikket ír a kelet-európai országokban lévő vallási helyzetről. Ennek a cikknek magyarországi vonatkozása kiegészítésre szorul.

Mr. Seeger hangsúlyozza, hogy a Vatikán és Budapest kapcsolata javult, nevezetesen a magyarországi kormány jóváhagyta a katolikus püspökök kinevezését; a Szent Korona visszakerült Magyarországra; Kádár János 1977 júliusában a Vatikánba látogatott; Billy Graham Magyarországon járt stb.

Ezek valóban jól hangzanak, de ez az a módszer, amivel a kommunista

kormány oly sikeresen megtéveszti a Nyugatot, még egy újságíró is.

Nézzük a tényeket:

A magyar kommunista párt hivatalos szócsove, a „Társadalmi Szemle” decemberi számában írják:

„A kommunista párt ideológiája épp az ellenkezője a vallásos ideológiának, ezért ez egy ideológiai háború”.

Magyarországon ez valóban egy háború, de a Katolikus Egyház védtelen.

Néhány adat:

A Bécsben kiadott „Sociology of Religion” szerint a Katolikus Egyháznak a háború előtt 20 nyomdája volt és évente kb. 200 könyvet adtak ki. Jelenleg két nyomdája van, évente 15-20 könyvet adnak ki, kis példányszámmal.

Ezzel szemben a kommunista rezsim 1977-ben 7.730 könyvet adott ki, 74 millió példányszámmal.

A vallásoktatás terén a magyar kommunisták rendkívül ravaszon akadályozzák meg a hitoktatást és minden évben több és több akadályt gördítenek az ifjúság lelkigondozása elé. 1950-ben még 80 %-a a katolikus diákoknak vallásoktatásra járt, ma 6-7 %-a, ezek is többnyire vidéken. Városokban a vallásoktatás szinte eltűnt.

Az ifjúság tanításának és tájékoztatásának legjobb eszköze a rádió és a televízió. Magyarországon a televízió a Katolikus Egyháznak zárt kapu. A rádióban pedig, amíg a rendszer évi 23.000 órát sugároz, az Egyháznak évi 26 óra jut. Ez is vasárnap reggel 7— $\frac{1}{2}$ 8-ig, ami jó idő aludni, de nem rádiót hallgatni.

A kommunista rendszer hatásosan használja a nevelés eszközeül a színes vetített állóképeket. A Katolikus Egyháznak ezt Magyarországon nem állítják elő. Ez lenne a kisebb baj, mert külföldről ingyen kapnák. Ezt azonban a „Helsinki Okmány szellemében” nem engedik meg.

Az igaz, hogy a rendszer hozzájárult a püspökök kinevezéséhez, de ugyanakkor az ifjúság vallásoktatását minden eszközzel meggátolja.

Jelenleg a vallási élet létezése Magyarországon veszélyben van.

Nem kétséges, hogy a mostani rendszer nem olyan brutális, mint a Sztálin uralma alatt, de eredeti céljukat nem adták fel: az Egyház működését megfojtani.

A különbség csak az, hogy ezt most oly ügyesen végzik, hogy a kommunista propagandát a Nyugat lenyeli és közben nem veszi észre a tényeket, mint azt Mr. Seeger cikke is bizonyítja.

Varga László

Esporlas, Mallorca, Spanyolország

M e g j e l e n t:

„BORTONVILÁG
MAGYARORSZÁGON 1945—56”

A könyv részletesen foglalkozik a Rákosi-terror tizenegy esztendejével, a börtönök és internálótáborok életével, az ÁVH és a KatPol, a bíróságok működésével. Felsorolja az eddig titokban tartott ellenállási pereket s a mártírhalt magyarok neveit és adatait.

A könyv ára fűzve 10.—, kötve 12.— US \$. Postai kezelési díj fejében 1.— \$, légitársaságok esetében 3.50 \$ hozzászámítandó.

Megrendelhető a szerzőnél: István Fehérváry, 1905 Conejo Drive, Santa Fe, N. Mex. 87501. U.S.A.

Gizella magyar királyné emlékezete

1808-BAN ÉRT VÉGET

a niedernburgi bencés női apátság ezeréves története: ez a kolostor is áldozatul esett a napóleoni idők szekularizáló szellemének. Ekkor hagyja el az utolsó apáca a megszentelt helyet és vonul vissza a világba. Az elhagyott épületbe a rendőrség, nyugdíjügyi hivatal, sörfőző üzem, tébolyda, majd egy süketnéma intézet költözik. A tiszteletreméltó falak közé azonban 1836-ban ismét visszatér a kolostori élet. A terjedelmes, de elhanyagolt épüleccsoporttal végül is **Riccabona J. Károly** passzai püspök (+ 1839) életrevaló terve valószínűleg meg, aki azt királyi engedéllyel az év okt. 8-án adja át az **angolkisasszonyok rendjének** leányoktatás és nevelés céljaira. A házban még meghúzódó két, elaggott bencés apácával együtt ők veszik át a Gizella-sír tiszteletének és gondozásának nemes hagyományát, amely azt is jelentette, hogy a bencés nővérek példájára Gizelláról mindig, mint „Öfenségéről” szóltak.

1836 végén az ő házikronikájuk fájdalommal jegyzi meg: „ahhoz, hogy Gizella életszentsége hírének érvényt szerezhessenek, hiányoznak a szükséges eszközök, főképp az életére és működésére vonatkozó hiteles okmányok”. Ezek ugyanis az 1662 és 1680 években a város tűzkatasztrófiája alkalmával a kolostor egyéb értékeivel együtt elpusztultak. Mégis a tiszteletet igazoló évszázados hagyomány alapján hazánkban és a niedernburgi kolostorban Gizellát, mint **boldogot** ismerték és **emléknapját máj. 7-én** ünnepelték.

A PASSAUI ÚJABBKORI TISZTELET

föllandülése összefügg a sír 1908-i feltáráásával, annak tudományos vizsgálatával, majd pedig **szent István királyunk** halálának 1938-ban ünnepelt 900 éves jubileumával. Az angolkisasszonyok záradkronikája ismételtelen tudósít olyan **zarándokcsoportokról**, amelyek Gizella sírjánál kívántak imádkozni önmagukért és hazájukért.

1927 júliusában **budapesti cserkészek** a magyar koronával, címerrel s felírással díszített ezüstkoszorút helyeztek a sírra. A külföldön élő német anyanyelvű, magyar állampolgárok Missziója 1938 augusztusában Passauban tartotta évi konferenciáját, amely a **boldog Gizella sírjának tömeges látogatását** is eredményezte. 1938 aug. 27-én a Németországban tett államfői látogatása után hazatérő **Horthy Miklós kormányzó** Passau városán utazott át. A következő napon egy magasrangú magyar katonatiszt 70 sötétpiros rózsát vitt a sírra. Megbízható hírek szerint a kormányzó és neje voltak a rózsacsokor küldői. Az akkori berlini magyar követ, Sztójay Döme még a háborús események közben, 1943 szeptemberében tett látogatást a passzai sírnál.

A **második világháború** idején és az azt követő években főképp a magyar katonakórházak lekészei, tisztjei és a sebesültek, majd a hadifogságból visszatérők és az emigráns magyarok ezrei keresték föl első királynéjuk sírját és kérték közbenjárását a nemzet jobb jövőjéért. Évekig a zárda Parz-kápolnája volt a színhelye a város és környéke katolikus magyarjai számára tartott istentiszteleteknek. És a síron mindig friss virág vagy koszorú nemzetiszínű szalagokkal... A látogatókönyvek bejegyzései államférfiak (Heinrich Lübke

német államelnök, Konrad Adenauer kancellár), püspökök, papok, szerzetesek és szerzetesnők, művészek, tanárok, katonatisztek, diákok, földművesek, iparosok, stb. neveit tüntetik föl; minden kontinens, majd minden európai ország képviselve van köztük. A magyarok számára különösen becses a megszentelt hely: első királynéjuk sorsában jelképet látnak, hiszen a szent asszony is, ők is politikai erőszaknak tertek ki és így a sír elűzötteknek és menekülteknek egy darab hazát is jelent.

1976 MÁJUS 7. GIZELLA-UNNEPSÉG PASSAUBAN

Írásunk elején (Életünk 1977 május 1.) jeleztük, hogy a passzai püspöki hatóság kérésére a római Istentiszteleti Kongregáció 1975 júl. 11-i döntésével a passzai egyházmegye számára engedélyezte a **bold. Gizella tiszteletére és ünnepére** (máj. 7.) szerkesztett új miseszöveget. A következő év május 7-én bencés egyházi ünnepség keretében hangzott fel első ízben Niedernburg kolostorának ősi falai között a Rómától jóváhagyott miseszöveg dicsérete b. Gizelláról. Ehhez csatlakozott az egyházmegye valamennyi templomában az ünnepi megemlékezés a szent magyar királynéről és apátnőről. Természetszerűen Passau volt az ünnepség központja.

Az ünnep előestéjén, 1976 május 6-án, csütörtökön a kolostortemplom harangjai májusi áhitatra hívták az első magyar királyné és apátnő tisztelőit, akik dr. Hofmann Antal passzai püspök vezetésével előbb a Mindenszentek Királynéja tiszteletének nyilvánításában vettek részt. Az ezt követő Gizella-emlékezés lényegét a sír ünnepélyes megkoszorúzása jelentette, amelyet a város főpolgármestere, dr. Brichta Emil végzett. A zenei részben a Gizella-iskolák kórusai és a 6. osztályok énekegyüttese Mozart mély áhitatú Ave verum corpus-a, majd Arcadelt ismert Ave Maria-ja előadásával szerepeltek.

Az **ünnep napján**, május 7-én a püspökhelyettes az iskolák hittanáraival együtt koncelebrációs szentmisét mutatott be, amelynek keretében Mozart Missa brevis in D-dur c. szerzeményét adták elő. A szentmise egyes részeit gregorián-kórus énekelte. **„Boldog Gizella, a magyarok királynéja és passzai apátnő tiszteletére.”**

Ugyancsak az ünnepnap délelőttjén került sor az intézet Mária-csarnokában rendezett ünnepségre, amelyre a rendezőség meghívta Passau és környékének magyarságát is. A műsor elején egy magyar diáklány, Bajó Ágnes **magyar nyelven** üdvözölte az ünneplő közönséget és szavait németül is tolmácsolták. Az iskola zenekara Joh. Zach egyik szimfóniáját adta elő, amelyet a megjelent magyar csoport nagy meglepetésére — két bajor diáklány-kórus előadásában — négy magyar népdal követett: Erdő, erdő — Megrajkák a tüzet, — Hej, Dumáról fúj a szél, — A szántói híres — voltak a kedveshangulatú dalok, amelyeket nagy igyekezettel és lekesen adtak elő a figyelmes Gizella-növendékek. A magyar királyné történeti szerepét szent férje oldalán, a ker. anya hivatástudatát szent fia, Imre nevelésében, a templomok felszerelésében és művészi ékesítésében, a pogány magyarok megtérítése apostoli feladatát, majd a passzai tisztelet tör-

ténetét ismertette ünnepi előadásában dr. Leidl Ágoston, a püspöki Hittudományi Főiskola történész-professzora.

*

A **bold. Gizella liturgikus tiszteletére** vonatkozó római döntés és az ennek kapcsán Passauban rendezett magas színvonalú ünnepségek ismét felhívták a figyelmet az első magyar királyné személyére és Passauban őrzött sírjára. A vele kapcsolatos külföldi és hazai kutatómunka minden eddigi sikere ellenére még a legfontosabb életrajzi adatokra vonatkozóan sem meríthetett közvetlen történeti forrásokból és felhasználni volt kénytelen a kritikailag ellenőrzött **hagyomány** történeti bizonyítékait, amelyek a szentek életrajzkutatásának (hagiográfia) ugyancsak nem megvetendő forrása. Mégis az a véleményünk, hogy a kérdésben több vilá-

SZAMOSI JÓZSEF:

A háromlevelű lóhere

*Gondolom, csodálkozol: hogy kerül a virágok közé a „közönséges” lóhere, amely számodra csak amolyan gyomnövény s ha nem, akkor takarmányfélétség (bár az sem szégyen, nem szépenek, ám hasznosnak lenni, mint a bíborhere). Pedig micsoda szín pompás tabló elevenedne meg, ha csak legközelebbi „testvéreivel” látnád együtt! Itt van pl. a csodás here, a bordószínű bérce here, a sárga zörgő here, a mézillatú fehér here, a barna árnyalatú (ritka virágszín!) sugárhere, vagy éppen a zöldesfehér színű, hosszúka nagyvirágú magyar here: *Trifolium pannonicum*. Micsoda megénekelni való tarka mezei bokréta! A színkéla mennyi árnyalata (a kéket kivéve) van képviselve!*

Említsünk meg néhányat a lóhere szépnevű „unokatestvérei” közül is, — ízelítőül csak népi virágneveink szépségéből. *Ime: tarka koronafürt, sárkerp, zászlós csüdfű, kevély rekettye, a lila vitézbükköny, a fürtös zanót, aranyeső, tövises gilice, a piros virágú homoki baltacím. Mindegyikük közös tulajdonsága az öt szíromlevélből álló, jellegzetes formájú „csónakos-virág”. Valaha mint *pillangós-virágot* tanultuk természetrajzból: a két alsó összenőtt szíromlevél a „csónak”, a két oldalsó az „evező”, s a fölfelé álló felső a „vitorla” (A német gyerekek kisé másféleképp tudják: a két szabadon álló oldalsó szíromlevél nekik a „vitorla”, a felső pedig a „zászló”).*

A lóhere történelmi múltja a kereszténység első századaiba vezet minket. Még Szent Patrik, az írek térítő-aposztolával történt, hogy miután — a legenda szerint — hasztalan magyarázta a Szentháromság misztériumát, hallgatósága, a nép sehogysem értette, míg végül a térítő szent felvett egy lóhere-levelet s azon mutatta be: *hogyan lehet valami három és mégis egy. Ennek emlékére állt lóhere-levél Irország régi címerében, s ugyancsak Szent Patrik legendája nyomán lett a középkori füveskönyvekben a neve: *Herba trinitatis*, azaz „háromság füve”, a keresztény szimbolikában pedig a Szentháromság egyik legelső jelképe. Így természetes, hogy régi képeken gyakran előfordul, pl. a kassai főoltár (15. sz.) „Jézus az Olajfák hegyén” képén. A jelenetet az ismeretlen magyar festő gyümölcsös kertbe helyez-*

gosságot a régen letűnt korviszonyokba csak újabb, megbízható forrásleletek és a történeti kutatás modern módszerei hozhatnák.

Bajorok és magyarok érdeklődése tehát újból Passau 1240 éves ősi kolostorára irányult, amely méteres falával, régi keresztfolysójával, mint valami Isten vára, a természetfölöttiség légkörét lehelte. A tiszteletreméltó falak között élt 2500 bencésapáca és a több, mint 400 angolkisasszony sok évszázados imás áldozata, munkája és szenvedése nemcsak a kövek beszédében elevenedik meg, de a ház szellemében is ihletően hat zarándokokra és a most felnövekvő ifjúságra egyaránt. A **Gizella-sír gondozói pedig — mint mondták — büszkéek arra, hogy a magyarok első szent királynéjának és az egykori apátnőnek hamvait őrizhetik.**

*te s a fák alatti növények közt a gyermekláncfű mellett jól felismerhető a fehér here és a lóhere: *Trifolium pratense*. (Megjegyzem, akkor még sem a gyermekláncfű, sem a pitypang elnevezést nem ismerték, az első magyar füvészkönyvek „salátának” tartották és „vadkéke” néven említik.) Az esztergomi Keresztény Múzeumban lévő „Krisztus az Olajfák hegyén” c. festményen, a magyar M. S. mester remekművén (1506) az alvó apostol lábánál látható sok lóhere, a jobb alsó sarokban pedig földieper-bokor. A képek előterében egymagában álló lóhere mindig a Szentháromság megvallását jelenti. Madonna-képeken szokásba ment később egyéb háromlevelű növényeket is Szentháromság-szimbolumként szerepeltetni. Dürer: „Mária sok állattal” c. rajzán (a bécsi Albertinában) a Szűzanya ölében a kis Jézus földieper-levelet tart a kezében.*

Tanult a lóherétől a gótika is! A körbe belerajzolt három ívből álló ún. „lóherelevél-díszítmény” köből faragva sűrűn alkalmazta a gótikus építőművészet. Sőt a mór-építészet jellegzetes ívképzését is régen „lóherealakú ív”-nek nevezték.

A mondottakból nyilván kiderült, hogy a lóhere kitűnő jellegzetessége, amiért büszke címer-növény s a Szentháromság jelképe lett: *három s levele. Mintha három szív a csúcsával egygyé forrott volna (kivált a fehér herénél). Nem véletlen hát, hogy a számtalan háromlevelű növény közül miért épp a herefajták kapták Linnétől a „Trifolium” családnevet (Nagy betűvel illik írni, mint minden személynevet).*

És a négylevelű lóhere?! — Önmagában is ellentmondás: négylevelű „trifolium”. Torz, beteg képződmény ez, de a növényvilágban is előfordulnak — bár ritkábban mint a miénkben — rendellenességek. Éppen ritka volta miatt tartották róla már a középkor babonás hölgyei, hogy szerencsét hoz. Ezért divat ártatlan szórakozásként a négylevelű lóhere keresése, könyvben, még imakönyvben is lepréselve őrizni. A „szerencse” egyik közönséges jelképe, s mint ilyen, mindenféle formában alkalmazott díszítő motívum. Az élelmes Üzlet, a sorsjegyárúsító ipar már szinte kisajátította magának, a kertészet pedig „futószalagon” neveli. De ezzel el is vesztette amiért annyira keresték: a ritkaságát.

Szegedi requiem

Elmélkedő séta a mai Szegeden

II. A Kálvária tér

A Kálvária utca, mely Szeged gyönyörű rádiuszainak egyike volt, ma Tolbuchin marsall nevét viseli háziorai falán. A Kálvária nevet a tértől kapta, ahonnan kiindult, hogy széles hidat képezzen Móra- és a Belváros között. Bódító vadgesztenye sora olyan volt a tavaszi virágzás idején, mint egy árnyékot adó lombalagút, mely mesévé szépíti a rideg vakolást. Ezekon a járdákon rohantam a villamost lekésve a távoli gimnáziumba, vagy bandukoltam délutánonként nagyokat rúgdalva a lehullott vadgesztenyébe. Nagy büszkeség volt számomra ilyenkor, ha a rendszeres sétáit végző Hamvas püspök úr társaságába szegődhettem, ki diákcsinjeink után is melegen érdeklődött. Az úttest hajdani bazaltkockáit ma modern útburkolat cserélte fel, a régi hullámzó villamospálya is gumiagyban pihen, hogy tompított zajával föl ne ébressze a lelkiismeretet. — Mit tettetek velem! — kiáltaná, ha panaszkodni tudna. Hová lettek fáim, az árnyék, az illat!? — És ettől a barbárságtól, e napsütötte katlanná vált folyosón ököbe szorul a kéz. E nemes városrendezési tett után műkövirágtartókat hurcolt a rémület a járdaszegélyekre, hogy gyorsan kiszáradó virágszirmaival méginkább nyomasztó szarkofág-hangulatot teremtsen.

Lankadtan érünk a Kálvária térre, melynek látványa már csöppet sem meglepő. Ma Úttörő térnek hívják, az Úttörő ház miatt, melyben a zsidó gyermekesereg mitsem tud arról, hogy hajdan apáik talán ugyanitt hancúroztak, izgatottan készültek szerepeikre. Igen, mert ez a ház, szakköreivel, színháztermével, nem az új társadalom terméke, — a kisajátított Katolikus Ház.

A Kálvária-tér „grund” lett. Sivár gypsöznyege, kiirtott fái a múlttól semmit sem tanúskodnak. Ha ez volt a cél: teljes a siker. A tér valaha úgy összefüggött a vallásos élettel, a plébániával, mint molekulákban az atomok. Jelképe volt Móravárosnak, hisz együtt születtek. Hosszanti irányban terült el, kelet-nyugat között. Déli oldalán, a kitérő csattogó váltóinál, csilingelő villamosok „zavarták” a nagy városi bérház nyugalmát, melyet a Katolikus Háztól keskeny, akkor még névtelen utca választott el. A bérház földszintjén van ma is a plébánia, de a társadalmi életben bénaságra kárthatva. Tőle nyugatra, a Korda-sor sarkán, a „templomkert”-ben áll Móraváros modernvonalú temploma. A tér északi szegélyére az Ipariskola szép épülete telepedett úgy, hogy azért helyet adjon a sok kertes magánháznak. A tér mintája volt a „szép”-nek. Élősövény övezete, amelyet fakorlátos kijárók szakítottak meg, labirintusaikkal óva a csikótermészetű kölyköket a villamos és útmenti forgalom veszedelmeitől. Puha gypsöznyegét tarka cserjék, bokrok díszítették, luc és ezüsfenyővel váltakozva, hogy gyönyörködtessenek a zöld minden árnyalatában. Kanyargós útjainak szürke salakján nyugalom honolt, melyeken olykor olykor rendőrtől tartó szemek villogásai között száguldó kerékpárjaink kavartak porfellegget.

A nyárfák a főút két oldalán úgy sorakoztak, mint lábhoz tett fegyverrel őrtálló katonák, vigyázva a sorukba épített „stációk”-ra. Krisztus Urunk kín-

szenvédéseinek bronzbaöntött domborművei előtt, az ezüstösen csillogó, remegő levelek árnyékában gyakorta láttunk imádkozó embereket. A nyárfasétány, a „Kálvária” nyugati végében, kis dombtetőn pihent a kápolna, a bécsi Karlskirche kicsinyített mása. Díszesen kovácsolt rácsain estéknént áttörtek a lenyugvó nap lilászörösből játszó sugarai, romantikus hátteret adva a témát soha meg nem unó fotográfusoknak. Móraváros fejlődésével, a mórjai hitélet

A néhány éve lerombolt szegedi Kálvária

megújításával a kápolna kicsinynek bizonyult. Halász Pál plébános, az egykori Pál atya nevéhez fűződik az új templom, a plébánia és a Katolikus Ház alapítása. A kápolnának is jutott szerep. A Nagyhét mindig benépesítette a Kálváriát. A feltámadási körmenet után ennek a szép kis építménynek az erkélyéről hangzottak el a téren ünneplő tömeg számára a szentbeszéd. Inczédi László plébános, Bánhídi László káplán, Majtényi Béla hittanár — kiknek a szavai ma is fülemben csengenek. Volt, amikor maga a püspök Hamvas Endre beszélt. A tér ideális helye volt a körmenetnek. A hívek tömege templomból a város felé indult a Kálvária soron — ez volt a neve a teret délen szegélyező főútvonalnak, ami a Kálvária utcában folytatódott — majd a tér keleti végén a Kálváriára kanyarodott, hogy a Kápolna felé haladva visszajusson a mellette épült templomba.

A nyitott kapun gyakorta kiszűrődött az orgona hangja, hogy keveredjen a templomkert orgonáinak illatával, a szabadba hozva Szűz Máriát, a magyarok Nagyasszonyát dicsérő májusi litániák hangulatát.

A Halottak Napja szürke ege alatt, hófehér krizantém-koszorúkkal körbeaggatott pótkocsis villamosok gördültek a tér mellett a Belvárosi Temető felé, hol annyian szerettek pihenni. A kitérőben hosszú kocsisorok várakoztak. sokan leszálltak jövet, vagy menet, hogy elmondjanak egy fohászt a Kálvárián.

A tér otthont adott a pihenésnek, a játéknak, az elmélyülésnek, az ünnepeknek.

Az első csapást a háború utáni évek insége, morális depressziója mérte a Kálvária-térre. Éjszakánként titokban irtották fáit tüzelőanyagként a lélekben is kihült emberek. Az egyre halmozódó gondok miatt a teret is elhanyagolták, tetézve azzal, hogy a mind jobban felcsúszott vallásüldözés kíméletlen harcossai szemében amúgy is szálla volt. Be-

tiltották a körmeneteket és ravaszul előkészítették a Kálvária megsemmisítését. A nagy jelszavak korszakának: 'Gyűjtsd a vasat és a fémet, ezzel is a békét véded!' — tartalmilag és stílusában is tipikusan megfogalmazott jelmondata 'lelkesítő' hatására ismeretlen kezek — no persze sötétben — lelopkodtak néhány szépívű bronztáblát a stációk közül. A MÉH, (Melléktermék és Hulladékgyűjtő Vállalat) „jóindulatú” illetékei figyelmeztették a plébániát a ve-

szélyre és visszaszolgáltatták a begyűjtött domborműveket, túlbuzgó gyermekcsinnyek könyvelve el az esetet. A tetesek ma is ismeretlenek. Később, a további rongálás megakadályozására azt ajánlották, hogy szereltesse le az Egyház a stációkat, mert nem tudják garantálni épségét. A megfélemlített plébános hajlott a szóra, sajnálta volna feláldozni a

műkincseket, remélve, hogy azok egykor visszakérülhetnek méltó helyükre. Sajnos a történelem a pesszimiztákat igazolta. A táblákat követték a műkőtalapzatok, a Katolikus Házból, ami a hívek pénzén épült Úttörőház lett. A teret Úttörő-tér névre változtatták.

Néhány évvel ezelőtt a haldokló Kálvária megkapta a kegyelemdőfést, amit sajnos a határozatlanságnak, a hívek közönyösségének is köszönhet. Az illetékesek sokáig törték a fejüket, hogy a stációk után hogyan lehetne a kápolnát is eltüntetni. „Nem műemlék jellegű”, kezdték előbb, majd kisütötték rá, hogy életveszélyes. Le kell bontani, hangzott az ítélet, s csak a kápolna tiltakozott. Beletörték a szikrázó csákányok, izzadt a pusztító, és mint Hunyadi László fejére az orvul mért negyedik csapás, dinamittal vetettek véget „düledező” életének. Móra csak ekkor eszmélt föl, de már későn. És a templomrombolók, hogy a közjó színében tetszelegjenek, a dombot elhordták, helyét elplanírozták és „sokak igényének kielégítésére” az ÁFOR vállalat üzemanyag töltőállomást épített. A kápolna hajdani létezését, csak a teret nyugatról lezáró Kápolna utca neve őrzi, talán addig, amíg a rombolók közül valaki nemes pályafutásának befejeztével nem tart rá igényt.

Szóltanul ülünk a villamoson és a rövid gyalogutat is némán tesszük meg a színház előtti parkolóig. Késő délután van. A Móra Ferenc Múzeum előtt magasba szökik a kút sokágú vízszugara. Barátom, sok éve nem látott osztálytársam kezét nyújt: az esti viszontlátásra!

Mi még néhány kilométert utazunk, hogy elérjük az esti szentmisét Hódmezővásárhelyen. Elek atya mindig tud valami vígasztalót, lelkesítőt mondani, mert a lelkünkben most gyász van, requiem a szegedi terekért.

Dr. Mertz Tibor

„Ifiurak” a néphadseregben

Magyarországon 1965-től kezdve eldöntötték, hogy a teológiára jelentkező „ifiurakat” behívják katonának. Így estem bele én is negyven meg egynehányad magammal, 1968 nyarán ebbe a berukkolásba a Magyar Néphadseregbe. Ezt a hirtelen behívást azzal indokolták meg, hogy nekünk teológus diákoknak egyszerre és egy huzamban kell leszolgálni a két évet. Ezzel Czinege vezérezredes úr régebbi mondása: „Ne fertőzzük meg szocialista ifjainkat a teológusokkal”, vízbe esett.

Már akkor furdalta az agyamat: hogy-hogy, más egyetemistáknak csak a tanulmányaik végén kell bevonulniok, azoknak pedig, akiket nem vettek fel mindjárt az egyetemre, csak tizenegy hónapot kell azonnal leszolgálni? Nekünk, kispapoknak meg egyből 24-et? — mondtam is magamnak, mert hát otthon másnak nem nagyon lehetett: „Hol itt az igazság?”

Mindegy. Tisztességesen vállaltuk a szolgálatot, a csúfolkodásokat, holott akkor még csak az érettségi után álltunk és papi szemináriumot még nem láttunk bévülről.

Lassan az az érzésünk alakult ki, hogy azért hívtak be katonának, mert le akarnak beszélni bennünket a papságról. Ez a gyanunk be is igazolódott, mert a feltűnően kedveskedő „államvédelmi tiszt urak” rövidesen beszélgetésekre hívtak minket. Ezeknek aztán az volt az eredménye, hogy a két év letelével egynéhányan nem jöttek el közülünk a szemináriumba. De a többség

megmaradt. Tíz év távlatából, szemtanuk elbeszélése szerint, ez a taktika csak annyiban variálódott, hogy az államvédelmi tiszt urak ma nagyobb súlyt helyeznek a katonaság után is teológus volt „pácienseikre.” Ez azt jelenti: kapcsolat a szolgálat után is az „ifiurakkal.”

Nem értem meg, mint sok más mindent sem a mai magyar egyházak életében, hol marad a jogos tiltakozás a püspök urak részéről a 24-hónapos megkülönböztetett szolgálat miatt és az utána való „gyanus barátkozás” ellen a megmaradt kispapokkal?

Csak egyetlen püspök látogatott meg akkoriban a kaszárnyában minket — Klempa Sándor, nyug. veszprémi adminisztrátor, de ő sem mondott erre vonatkozólag semmit. Nem volt káros, persze, az a két esztendő, de föl kell tennem ma is a kérdést: hol van itt az egyenlő elbánás elve a teológus és a világi egyetemisták között? Ifi Géza

Ilyen is akad!

Az „Életünk” megelőző száma rövid elszámolást hozott a Máriazell-i Mindszenty-Stáció kiadásairól: 54.121.— DM összköltségből még 3.465.03 DM volt fedezetlen. — Erre a rákövetkező posta 3.500.— DM-ás csekket hozott a Mindszenty Emlék Bizottság (MEB) — kontónkra. A magát megnevezni nem akaró adakozó idősebb nyugdíjas olvasónk. — Aldja meg az Isten ezért a példaadásért!

A liturgikus mozgalom magyar apostola

Szunyogh Xavér Ferenc
gyémántmiséjére*

Szunyogh Xavér Ferenc, a magyarországi liturgikus mozgalom nagy apostola, az első magyar-latin Misszálé szerkesztője ebben az évben július 2-án ünnepelte gyémántmiséjét Budapesten. Biztos vagyok benne, hogy itt is élnek sokan, akik még nem felejtették el nevét és ma is hálásan emlékeznek rá, ha másért nem, a Misszálé miatt.

Rómában a Szentatya annakidején kiadta a jelszót: „Ne imádkozzatok a szentmisén, — imádkozzatok a misét!” és hogy ez Magyarországon megvalósulhatott, az Szunyogh Atya érdeme.

Már öt éve használtam a Misszálét, amikor 1942 őszén beiratkoztam Budapesten a Ward-collégiumba. A Ward collégium két éves hitoktatónő képző volt Budapesten az Angolkisasszonyok Váci-utcai intézetében. Jövendő tanáraink közt szerepelt Szunyogh Xavér neve is. Bár többi leendő tanárom neve sem volt ismeretlen, hiszen a katolikus világ olyan kiválóságai tanítottak, mint Takács Ernő, a Szent István Társulat vezérigazgatója, Koszterszitz József, vagyis: Koszter Atya, Marcell Mihály, Szivós Donát — de őszintén szólva Szunyogh Atyára voltam leginkább kíváncsi. Hiszen nemcsak a Misszáléját ismertem és szerettem már öt éve akkor, hanem az ő szerkesztésében megjelent Nagyheti szertartások — szintén latin-magyar kiadásban — tették lehetővé, hogy nemcsak szemlélője voltam a szertartásoknak, hanem azokat imádságos lélekkel magyar nyelven követni tudtam.

Szunyogh Atya akkor a liturgiát (szertartást) és apológiát (hitvédelem) tanította a Ward collégiumban. Bevallom, nem volt „szerelem az első látásra”, mikor megláttam. Számár fejfel a neve után egy alacsony, vékony fiatalembert vártam és belépett egy majdnem kétméteres 120 kilós középkorú bencés. Mindegyik tanáromat hamar szívembe fogadtam, ellenben vele sokáig nem tudtam megbarátkozni. De érdekes, hogy míg minden más tanáromat a többi növendékkel együtt „Tanár Úr”-nak hívtam, én voltam az egyetlen, aki Szunyogh Tanár Urat már akkor is csak Szunyogh Atyának neveztem. És mivel a liturgiában közös „szerelemre” találtunk, pár hónapon belül ő — akit olyan ellenérzéssel fogadtam — lett legkedvesebb tanárom. Soha senkinek a szavai olyan mélyen nem vésődtek belém, mint az ő tanításai. S bár a Szentírás — minthogy Nagypám egyik dédnagybátyja, Timon Sámuel, a tudós jezsuita, ajándékozott egy magyar nyelvű Bibliát a családnak, mely Nagypám birtokában volt — a családi hagyományokhoz híven rendszeres esti olvasmányunkká vált, — csak Szunyogh Atya útmutatása alapján kezdtem érezni az é l ő Krisztust a Biblia szent szavai mögött. És tőle tanultam meg, hogy az emberben is Jézust lássam. Persze, ez a legnehezebb! Meg azt is megtanultam, hogy ha nekem valaki nem rokonszenves, ha valakit nem tudok szeretni, Isten azt is szereti. És megtanultam tőle, hogy ha a szentáldozás nem ad mindig lelki örömet, nem kell elcsüggedni, mert a Kenyér akkor is táplál, a Bor akkor

is erősít, ha nem gondolunk oda, mikor esszük és isszuk. Sorolhatnám oldalakon át a sok sok bölcs, maradandó tanítást. De most csak egy kis jellemző történetet mondok el.

A Baross utcai bencés gimnáziumban Szunyogh Atya volt a felügyelő tanár egyik szünetben. Messziről látta, hogy két fiú élénk taglejtések között beszélget és az egyik hirtelen képenüti a másikat. Természetesen odasietett megtudni, mi történt, mi volt a pofon oka.

— Miért ütötted meg osztálytársadat?

— Mert protestáns vagyok és ez a fiú csúfolt a vallásom miatt, — volt a felelet.

— Akkor adj neki még egy pofont, mert senkit a vallása miatt csúfolni nem szabad! — zárta le az esetet Szunyogh Atya.

*

1944 tavaszán megkaptam bizonyítványomat a Ward collégiumban. És hogy soha nem lett belőlem hitoktatónő, azt már a gyászos történelmi események sodrása hozta magával. De Szunyogh Atyához hű maradtam a következő évek, évtizedek során is.

Könyvei közül ma is könyvtáram díszkegyelme egyike a Sz árnyaló szívvvel, meg a szent Péter apostolról szóló Krisztus szikrája és Szent Pál apostolról szóló Krisztus szikrája című. És már több, mint 30 éven át minden karácsony előtt az ő A kis Jézus elé című könyvével készülök a kis Jézus fogadására.

Mikor Kiáltás a mélyből c. imakönyvét dedikáltam, azt írta bele: „Hallgassák meg a magasban!”; az Ú r e l ő t t című imakönyvem dedikációja pedig ez: „Az Úr előtt lenni már a földön átélte mennyország.” És most is velem van természetesen az Officium Divinum c. imakönyve, amely lehetővé tette annakidején, hogy Egerben a Nagytemplom (mert mi egriek a főszékesegyházat csak Nagytemplomnak hívtuk) — vecsernyéin szombat és vasárnap délutánonként együtt énekelhessem a zsoltárokat a teológusokkal s mondhasam minden este az Egyházzal együtt a legszebb esti imádságot, a zsolozsma Completóriumát.

*

Szunyogh Atya május 13-án töltötte be nyolcvanharmadik évét, Isten kegyelméből teljes szellemi frissességben. A test ereje már megrendült, „bottal is csak botladozva botorkál” Pannonhalmán kövei között, de kis kápolnájában ma is bemutatja az Úrnak naponta a szentmiseáldozatot, azt a szentmisét, melyet ő hozott először igazán közel a magyar néphez. Ez év januárjában még lelkigyakorlatot tartott papoknak. És még ma is ír és dolgozik fáradhatatlanul — hiszen Szent Benedek fiaként egész életében hűséggel megtartotta az „imádkozzál és dolgozzál” jelszavát. Nekem mindig ünnep, ha egy-egy lapot vagy levelet hoz a posta Pannonhalmáról, de különösen szép és nagy ünnep az évente megjelenő „körlevél”, melyet elküld Szunyogh Atya minden volt lelkigyermekének, akik hűek maradtak hozzá az évek során. És mivel én úgysem tudok többet, szebbet mondani róla, mint amit egy-egy ilyen levele sugároz, idézem hát részleteiben az ő körlevelét, olvassa mindenki lelkének hasznára:

„Béke és öröm néktek Istentől az Atyától és a mi Urunk Jézus Krisztustól és az erősítő és megvilágosító Lélektől!

Felhasználom a mai levelem lelki-életem vázolására. Hatvan évvel ezelőtt megláttatta velem az Úr a vallásos élet egyik legnagyobb nehézségét. Csak az Ő megvilágosítására mondhattam: „Az a baj, hogy világi és szellemi életünk olyan, mint a vasúti sínpár: látszatra a végtelenben összeérnek, de a valóságban párhuzamosan egymás mellett futnak. Feladatunk lenne a kettőt egymásba kapcsolni. De hogyan? Erre megpróbáltam felelni a Lelkiélet Könyveiben egy aforizmával: Természetes életünket természetfölöttivé, természetfölötti életünket természetessé kell tennünk!

Az elsőnek megvalósítására a liturgiában találtam rá, mert általa lesz a földi téren és időben lefolyó életünk szentté. A liturgia által lesz ez a bukducsolással teli gyarló emberi élet Szent Pál szerint is már itt és most Krisztusban, Krisztussal és Krisztus által Istenben elrejtett élet. Nehezebb volt rájönni: hogyan lehet a természetfölötti élet természetes, tehát a mai ember mai életkörülményei közt megvalósítható? Inkább tapasztalatból és átélésből, mint olvasásból fakadt a program, amire törekedtem:

a földön állni, de égbe nézni;
a földön járni, de égbe érn.

Ezen az úton segített el a kegyelem engem is a további fejlődésre. Így alakult ki az én evangéliumom,

az Isten szeretetéről szóló örömhírem, melynek hirdetését látom öregségem utolsó küldetésének.

Ezt röviden három pontban foglalhatom össze:

1. Tudatosítanunk kell, hogy Isten szeretete irántunk változatlanul egyforma. Fölkelti napját akkor is, ha rosszak vagyunk, kegyelmének és Jézus vérének harmatát küldi akkor is, ha bűnösök vagyunk. De miért? Azért, mert szeret!

2. Miért szeret minket az Isten? Nem azért, amilyenek vagyunk itt és most a magunk gyarlóságából, hanem amilyenek leszünk, majd egykor Nála. De milyenek leszünk?

3. Olyanok leszünk, amilyen őszinte vágygal és komoly törekvéssel szeretnünk volna lenni, de nem tudtunk. Boldogok ugyanis, akik éheznek és szomjúzzák a megigazulást, az életszentséget, mert ha vágyuk igazi és őszinte, beteljesedésre talál.

Ezeket a gondolatokat imádkozzuk szívünkben és akkor

az erős hitben bátrabban,
az élő reményben biztosabban,
az igaz szeretetben boldogabban

járhatunk Szent Benedek útján Isten felé. Ezt kívánom szívből mindenkinek.”

*

Szunyogh Atyának ma az a jelszava, ami Zrínyi Miklósié volt — egy betű változással. Zrínyi azt mondta: Sors bona — nihil aliud = Jó szerencse, semmi más. Szunyogh Atya ezt így mondja: Mors bona — nihil aliud = Jó halál, semmi más.

Isten áldását kérem én is Szunyogh Atyára gyémántmiséje alkalmával szeretettel és hűséggel régi tanítványa

Magyaryné B.-H. Csilla

Cserkészélet

AZ EURÓPAI MOZGÓTÁBOR

Az Európai Magyar Cserkész Központ mozgalmas nyárról számol be!

Július 1-én megkezdődött a háromhetes európai Mozgótábor, tengerentuli (USA 4, Canada 5, Délamerika 1) és 13 európai cserkészleánnyal és fiúval. A találkozás a Luxemburgi repülőtérre volt, innen indult el két kisbuszon Köllej György európai csapatparancsnok vezetésével a szép és rendkívül tanulságos európai mozgótábor. Főbb állomásai voltak: Verdun-Metz (az első világháború beszédes emlékeivel: Maginot-vonal, bunkertemplom és hadi múzeum); aztán Reims-en keresztül Párizs, (Notre Dame, Louvre, a királyi palota, Versailles a Trianon-Palotával, stb. stb.); a Loire völgyében lefelé: Poitiers, ahol Martel Károly megállította a mórokat és megmentette Európát a 8. században; Bordeaux-n át Lourdes (felejtethetetlen volt az esti körmenet! de zavart a sok árusbódé). Lourdesből vissza a Rhone-völgyében Avignon (Róma nagy vetélytársa); innét Grenoble, majd Genf az irány. A Genfi tó partján Fáy Erzsébet tóparti kertjében ötnapos felejtethetetlen tábor, kiruccanásokkal a Genfi tó partjára (Chillon vára). Visszakanyarodás a svájci hegyek közé: Grindelwald, aztán tovább a Luganoi tó mellé, majd a Gotthard-hágón át Milano-Verona. Ezután csak Jakabfalva következhetett Dél-tiroloiban, a téli cserkész táborok helye. — Innét Grác az irány, majd látogatás a Fürstenfeld-Bruck-i osztrák központi nagytáborban. (Közös nagy táborútnál pecsételtük meg a cserkésztestvériséget és az ötszázéves magyar-osztrák sógorságot.)

Aztán Szentgotthárdnak integetve, Salzburgon át Münchenbe, onnét Kastlba vitt az út, ahol már várt a nyári nagytábor.

*

A NYÁRI NAGYTÁBOR

A „BEM-APÓ” nevét viselő tábor, a Kastl-melletti Bärnhof erdő tisztán július 26 — augusztus 10-ig zajlott le, ahonnét az iskolavár gyönyörűen látszik. A kicsinyeké ugyanakkor — mint minden évben —, a Kastli Gimnáziumhoz tartozó Bärnhofban, a kolostor régi erdészházában volt.

Ez a tábor 40 kicsit, — leánykakat és fiúkat 10 éves korig — ölelt föl különböző nyugati országokból. A vezetők mind cserkészleányok vagy asszonyok: ki Kanadából, ki USA-ból, ki Németországból és Ausztriából. Maga a vezető „Pólibá”, Zürichi magyar asszony, régi cserkészvezető. Ez a tábor elméleti és gyakorlati alapiskolája volt mint mindig, a cserkészéletnek. Eddig, hosszú évek óta, mindig Ft. Fábrián Károly vezette.

Az idő jó, bár kissé hűvös volt. Ezért sokat jártak az erdő-mező, és a Kastl-i strandra is eljártak. A nagyobbak lombsátrakat is építettek és azokban laktak. A táborozás vége felé „vizsga” volt: bemutatták cserkésziskolájuk eredményét a nagytábornak, ahol énekeltek, játékokat és közös magyar táncot mutattak be. „Juliska”-néni, a diákok kedvence Kastlban, főzött nagyon finoman. Így a hangulat végig jó volt.

A nagyok táborát 150 cserkész ügy- (Folytatás a 7. oldalon)

* Szunyogh Atya címe — ha valaki gratulálni akar gyémántmiséje alkalmából: Szunyogh, H-9090 Pannonhalma, Vár 1. Hungary.

Az élet könyvéből

AUSZTRIA

Bécs: Nagyboldogasszony ünnepe Deutsch-Altenburgban:

A Bécs környéki magyarok 1957-ben tett fogadalma szerint immár 21-szer ünnepelték meg Nagyboldogasszonyt a Szent István-alapította ősi Szűz Mária kegytemplomban. Deutsch-Altenburgban ez a nap nemcsak Szűz Mária-ünnep volt, de a templom alapításának 950. évfordulója is. — A baloldali mellékoltárnak 1726-ból származó festménye örökíti meg a templom alapítását: Szent István királyunk koronázó palástjában térdén állva ajánlja fel Szűz Máriának a templom kicsinyített mását; jobbra tőle fia, Imre herceg, mellette bíborpárnán a magyar Szent Korona. A Szent Istváni templomot 1200 körül román stílusban építették át, az 1400-as években pedig gótikus tornyot emeltek rá és gótikus szentélyt építettek hozzá.

Msgr. Dr. József Schrammel plébános Dr. P. Radnai Tibor atyával koncelebrálták a szentmisét. A plébános szeretettel üdvözölte a bécsi magyar egyházközség híveit, utána Tibor atya beszélt magyarul, hálát adva Istennek, hogy válságokkal küzdő, szétszakított világunkban mi magyarok osztrák testvéreinkkel jó egyetértésben ünnepelhetünk közös multunk történelmi földjén.

A szép istentisztelet a Himnusz elneklésével és a templom melletti jelképes magyar sírnál elmondott imával ért véget.

A dunamenti Hainburg várkapuin át Braunsberg sziklahegyére vitt ezután az út, ahonnan ellátni Dévényig, Hazánk egykori nyugati kapujáig, melyet Ady „döngetett új időknek új dalaival”, és Pozsonyig, ahol egykor magyar „karok és rendek” tartották országgló üléseiket és koronázták királyainkat. A Pozsonyi vár négy tornya a távolság kódén át elmúlt magyar évszázadokról regél...

A zarándoklat utolsó állomása Frauenkirchen (Boldogasszony-falva), a ferencesek szép barokk székesegyházával, mely egykorú krónikák szerint már 1335-ben ismert zarándokhelye volt magyarnak, németnek és amelyet Esterházy Pál herceg 1695-ben építtetett át. (Dr. Csernőy-Schneidert Ottó.)

L i n z: **Házasságkötés:** Május 26-án Bad Kreuzenben **Bordás János** és **Bodor Zsuzsanna**, valamint **Bodor Ferenc** és

(Folytatás a 6. oldalról)

szólván az egész világból, népesítette be: Brazília, Argentina, Kanada, USA és Ausztrália is képviselve volt európai lányok és fiúk mellett. Volt külön „iskola-tábor” a magyar nyelv elsajátítására.

A tábor folyamán nagyobb kirándulást tettek Bayreuthba, Wagner Richárd városába, ahol a halhatatlan zeneköltő írta és komponálta operáit. Meglátogatták Liszt Ferenc sírját is. A sír fölött kis barokk kápolna állt a II. világháborúig, amikor is bombatalálat rombolta szét. Most a város újra fölépíti.

A nyári nagytábor befejeztével az európai Cserkészkerület 23-főnyi csoportja aug. 9. — szept. 2-ig meglátogatta a brazil és argentin magyar cserkészcsoporthat. Ugyanakkor egy kisebb csoport az Északamerikai cserkész-nagytáboron vett részt. — Ennek a szép és tanulságos cserkészéletnek a lelke Köllej „Gyurkabá” volt. **BP.**

Csizmadia Éva esküdtek egymásnak örök hűséget.

Augusztus 12-én a Jó Pásztor plébániatemplomban esküdtek **Mária Kiss** és **Hermann Krennbauer**.

Halottaink: **Molnár Pál** 58 éveskorában hunyt el. **Bartha János** honfitársunk haláláról is értesültünk. — Személyében nagyon becsületes és vallásos magyart veszítettünk el.

FRANCIAORSZÁG

P á r i z s: A magyar lelkész közli:

Az idei **Szent István ünnepélyt** szeptember 17-én, a 11-órás vasárnapi szentmise után tartjuk.

1958-ban Köln városában Frings bíboros-érsek kezdeményezésére magyar falu épült az 56-os menekültek részére. Ez a magyar falu ez évben ünnepli 20 évesfennállását, mely alkalommal a Köln-i magyarok Rédey Gábor egyházközségi elnök vezetésével nagyszabású ünnepséget rendeznek. Az ünnepélyre a Párizsi magyarokat is szeretettel meghívják. Indulás szeptember 30-án délfelé, visszaindulás vasárnap, október 1-én d. u. 4 órakor.

A Misszió **Bárany József** káplán személyében új lelkésszel gyarapodott, ezért most több gondot fordítunk a közösség ápolására, különösen családlátogatásokkal.

NÉMETORSZÁG

A a c h e n: A szentkeresztységben részesült: **Szentpétery Daniela Emese**, Dr. Szentpétery Gyula és neje sz. Németh Ágnes leánya, július 1-én a Dóm magyar kápolnájában.

B o r g h o r s t: **Bünking Heiko** közigazdász és **Failek Éva** tanítónő Neheim-Hüstenben házasságot kötöttek. Isten áldása kísérje az ifjú pár életét!

Halálozás: Nagy részvét mellett temették el Mariban **Danyi Irmát**. Élt 79 évet.

K ö l n: **Halálozás: Hodik István** Hilden-i lakos augusztus 1-én 56 éves korában elhunyt. Zentán temették el.

Súlyos betegség: **Bükkösi Kral Károly**, volt magyar királyi főkonzul, aki nemcsak a magyarok, hanem az összes keleteurópai emigránsok mindenki által szeretett „Karsci Bácsi”-ja, a Köln-Merheim-i klinikán fekszik, ahol szívműtétet hajtottak rajta végre. — Ez az áldottszívű magyar ember megérdemli, hogy imádkozzunk felépüléséért.

M ü n c h e n: **Keresztelés: Lüttmerding Attila Christian**, L. László és Márton Gizella fia, született 1978. jún. 5-én Münchenben. Keresztelkedett júl. 5-én München-Damenstift templomban.

Makai Attila, M. Gyula és Egri Margit fia, szül. 1978. júl. 2-án Münchenben. A St. Ursula templomban keresztelkedett júl. 30-án.

Házasság: Bertényi Laber András és **Szilágyi Erzsébet** 1978. szept. 2-án Leverkusen-Opladen-ben házasságot kötöttek.

Születésnap: Tóth Józsefné sz. Láng Rozália 1978. augusztus 5-én Leutstettenben ünnepelte születésének 90. évfordulóját. — Jó egészséget kívánunk!

Halálozás: Schröer Mihály, S. Csaba és Reich Gabriella fia, május 8-án.

Strietzel Irene, S. Karl-Heinz és Süli

Jasmin Heidelinde kislánya május 20-án hunyt el.

Bokor Imre 74 éves, elhunyt június 22-én Leutstettenben. Júl. 2-án temették Káldon.

Báró Pongrácz Imre huszár alezredes, a München-i Magyar Iroda volt vezetője, a Magyar Iskolabizottság volt pénztárosa, rövid szenvedés után július 16-án 76-éves korában Rosenheimben elhunyt; Söchtauban temették július 19-én.

Gary Antalné sz. Tomonyi Katalin, 74 éves korában júl. 17-én hunyt el Münchenben. Július 20-án temették a Nordfriedhofban.

Dr. Herp János, a volt „Új Hungária” újság szerkesztője és kiadója, júl. 21-én Münchenben hunyt el. Itt is temették július 25-én.

Dr. Bede István, volt londoni nagykövet, a Szabad Európa Rádió magyar osztályának volt igazgatója, augusztus 2-án 74 éves korában Lindauban elhunyt. A gyászistentisztelet Münchenben, a kedves St. Georg templomban volt nagyszámú gyászoló közönség jelenlétében.

Sepess Emma augusztus 1-én 79 éves korában Wernbergben elhunyt.

Schilhan Kurtne sz. Sándor Margit, augusztus 15-én 69 éves korában halt meg Münchenben. — Nyugodjanak békében!

W e i n g a r t e n: **A Rottenburg-i egyházmegye** 150 éves jubileuma alkalmából Dr. Moser Georg püspök úrnak magyar szöveget és színes képes albumot küldött a Magyar Misszió Hazánkról. — A püspök úr szívből megköszönte az ajándékot és abbéli reményét fejezte ki, hogy a magyarok a püspökség területén jól érzik magukat és lelki otthonot találtak.

A Misszió könyvtára ismét 28 szépirodalmi és vallásos könyvvel szaporodott. Könyvtári órák: hétfőtől-péntekig 10—12 és 14—17 óráig.

Halálozás: Király János 59-ik évében Heidenheimban elhunyt.

OLASZORSZÁG

T o r i n o: **Születések: Aloisio Victor**, Suraci Franco és Láng Éva, febr. 27-én született fia,

Anna, Camonico Bruno és Inokai Zsuzsa ápr. 24-én született leánya,

R ó m a: **Barbara**, Di Cosimo Alberto és Vékás Erzsébet máj. 23-án született leánya,

P a r m a: **Stefano**, Dott. Galderisi Nino és Dott. Laban Éva május 18-án született fia;

M e s s i n a: **Massimo**, Nummari Franco és Metzker Katalin, júl. 28-án született fia,

P o z z a d i M a r a n e l l o: **Luca**, Grandi Luciano és Szelfner Judit ápr. 22-én született fia,

P a l m a n o v a: **C. Mattia**, Pacurig Alberto és Kósa Piroska júl. 7-én született fia. Gratulálunk!

Házasság: Csopely Christiane és **Altamuro Carlo**, Proserpioiban június 24-én kötöttek házasságot,

Csopely Dionisio és **Constantina Athanasiou** Cavuoriban (Athen) július 8-án esküdtek egymásnak örök hűséget.

Kristian Babic és **Simon Veronika** júl. 29-én esküdtek Torre di Palme-ban örök hűséget. — Isten áldása életükre!

Halálozás: Menegon Romano, március 29-én 65 éves korában hunyt el Torinóban.

Thomandl Ernő május 20-án 76 éves korában hunyt el Milánóban.

Cav. Molassi Francesco, március 3-án 75 éves korában Udineben.

Közlekedési szerencsétlenség áldozata lett Ottai József felesége, **De Santis Rosa**, július 18-án 68 éves korában Rómában.

Lazzari Péter, Kállay Orsolya férje, júl. 21-én 61 éves korában hunyt el Rómában.

özv. Komjátiné Kondor Ibolya július 24-én 75 éves korában hunyt el Rómában.

Perucca Publio, Nagy Gabriella férje, júl. 25-én 75 éves korában meghalt Rómában. — Nyugodjanak békében!

*

Többek kérésére! A Rómába érkezők figyelmébe! A Szent István Zarándokházhoz (Via del Casaletto 481) Telefon: 53-73-319, az állomásnál a 27-es buszra kell szállni a végállomásig, itt a 144-esre átszállni. Ez csaknem a ház előtt áll meg.

A szintén magyar kedves nővérek által vezetett Villa Mater Redemptoris-hoz, (Via Fra. Tamagno 38) Telefon: 62-77-953, az állomástól a 64-es busszal kell menni a P. Venezia-ig. A busz a Palazzo Venezianál áll meg, átmenve a tulsó oldalra, a 46-os busszal a Mattia Battistini-ig, ott az utcán átvágva, jobbra kis mellékutca a V. Tamagno.

SVÁJC

L a u s a n n e: A kereszttség szentiségében Isten gyermeke és az Anyaszentegyház tagja lett: **Christen Philippe Eric**, Christen Heinz és Dudás Judith első gyermeke, Cointren/G, július 9-én.

Lüthi Krisztina, Lüthi Péter és Simon Mária 2-ik gyermeke, Genfben, augusztus 20-án.

Az Örök Hazába költözött **Pillou-Kéthly Katalin** Genfben június 15-én 65 éves korában.

Papi jubileumok

70-éves születésnapját ülte 1978 aug. 16-án **Cser-Palkovits István SJ.** Pappá szentelték 1937 jún. 24-én. Az „Életünk”-nek kezdet óta munkatársa.

Msgr. Vargha Gábor szept. 30-án ünnepli **45-éves papi jubileumát.** A II. világháború végéig mint magyar tábori lelkész teljesített szolgálatot. Azóta a Nürnberg-i kerület magyar lelkésze, a Szent László Lovagrend és a Vitézi Rend vezető tagja.

Msgr. Dr. Közi-Horváth József szept. 25-én üli meg jó egészségben **75-ik születésnapját.** Az Oberhaching-i Szent-Rita-Heim lelkésze. Emellett fáradhatatlan kutatója a magyar mult emlékeinek a német nyelvterületen és egyházi életrajzok szerzője (Mindszenty, Apocriphonok élete). Ad multos annos!

Mult számunkban adtunk hírt **Dr. Rosta Ferenc székesfehérvári segéd-püspökké való kinevezéséről.** — Most vettük a szomorú hírt, hogy július 28-án Balatonfűzfőre utaztában az autójában rosszul lett, kórházba szállították, ahol augusztus 1-én **75 éves korában meghalt.** Augusztus 11-én temette Lékai László esztergomi bíboros-érsek Székesfehérvárott.

Előtte egy hónappal kaptuk a hírt **Vajda János váci segédpüspök haláláról.** Még résztvett az esztergomi egyházi konferencián, ahonnan hazatérve érte utól a halál. — Mindkettő nagy veszteség a magyar egyháznak.

SPORT

Elcsitulak a hullámok a 10. futball-világbajnokság felett. Feledésbe borult a nagy világ-atrakció, főleg Európában. Legtöbb helyen a csalódás keserű íze maradt vissza. A 16 csapat szövetségi kapitányából csak 6 maradt meg a posztján. Baróti L. is átadta helyét Kovács Ferencnek. Különösen nagy volt a csalódás Németországban. A felfokozott igények, az elkényeztetett közönség nehezen emésztette meg a kudarcot. Az agyondédelgetett és agyonfizetett „csillogók” kiégték. Még az osztrákoktól is kikaptak. A sok siker „kovácsa” Helmut Schön is megkapta a „kegyelemdőfést”: az előre beharangozott díszpolgársága Wiesbadenban a „kútba” esett. Hiába, az „ezerarcú cézár”, a KÖZÖNSÉG nagyon hálátlan is tud lenni.

Pedig nem is volt olyan rossz ez a világbajnokság. Már csak azért sem, mert bizonytalan volt az utolsó percig. A csapatok — kevés kivétellel — egyenrangúak voltak. Iramra sem lehetett panaszkodni. És a legfontosabb: a támadó futball diadalmaskodott. Ez tette szépé, izgalmassá a döntőt is. Így aztán megérdemeltnek mondható a modern támadó-szellemű hazai argentínok győzelme.

Odahaza a két volt „bűnbakot”, Töröcsiket és Nyilasit eltiltották egy évre a válogatottságtól. Kérdés, hogy ez a helyes ítélet? Nem lehetne másképp fegyelmezni? Az új szövetségi kapitánynak sem lesz könnyebb a sorsa, mint Barótié volt, amíg jobb, sportszerűbb szellem nem alakul ki otthon.

Végre komoly eredményt ért el a nemzetközi futball-szövetség, a FIFA, a keleti blokk szövetségeivel szemben! Elfogadtatta óriási többséggel az új olimpiai futball-bajnokságra a szabályzatot. A Moszkvában rendezendő olimpián csak azok a játékosok szerepelhetnek akik nem vettek részt az idej futball-világbajnokság mérkőzésein; beleszámítva az előkészítő, selejtező mérkőzéseket is. Most nem ismétlődhet meg az a visszataszító helyzet, hogy a szovjet vagy a magyar csapat amatőrként elküldi a legjobb 11-ét, míg a többi nyugati országok csak igazi amatőröket küldenek. Érthetően nem tetszik ez az új szabály keleten!

Lezajlott az idej vivó-világbajnokság Hamburgban is. Már-már teljes „csódtól” féltünk, hogy „éremtelen” marad a magyar kard; de, ha a vége jó, minden jó” jelszavával, mégis csak „felragyogott régi dicső kardunk” és vívóink két aranyéremmel tértek haza: a kardcsapat és a párbajtőr-csapat világbajnoki érmével. A sikert még jobban kiemeli az a tény, hogy mindkét csapatunk a döntőben a „nagy Szovjetunió” felett diadalmaskodott.

Ausztriába látogató turisták figyelmébe!
Második kiadásban is megjelent
Juhász László:

BÉCS MAGYAR EMLÉKEI c. könyve.
168 oldal, 18 illusztráció.
Ára: 15 DM, 100 Sch, vagy 7 \$.
Megrendelhető: Dr. László Juhász,
8 München 80. Bülowstr. 10/2.

Ha szereti a magyar konyhát, a hazai ízeket érdemes megrendelni

Mikes Júlia SZAKÁCSKÖNYVÉT.
Egy tapasztalt háziasszony receptgyűjteménye és ezernyi ötlete, Vajda Albert humorával fűszerezve (272 oldal).
Ára: 20 DM, vagy 9 \$. Megrendelhető:
Barbara Juhász, 8 München 80.
Bülowstr. 10.

HÍREK

A MAGYAROK VILÁGTALÁLKOZÓJA Hágában augusztus 4—6-ig nagy részvétellel és szép sikerrel végződött. A világ minden tájáról megjelent egyesületi és szervezeti képviselők száma 160 körül mozgott. A résztvevők azzal az érzéssel követték az egyes beszámolókat, hogy lényegében mi szabad magyarok a nagyvilágban egyet akarunk: megőrizni magyarságunkat és szolgálni otthoni testvéreink szabadságának az ügyét minden legális eszközzel. A Világtalálkozó rendezősege részletes tájékoztatót ad ki és megküldi az érdekelt szervezeteknek.

Felhívjuk kedves olvasóink figyelmét a nagyszabású **85. Német-Katolikus-Napok**-ra Freiburg in Breisgau-ban szept. 13—17 között. Szállást még lehet kapni Freiburg és környéki családoknál. Kedvezményes ellátás a Vörös Kereszt rendezésében. — Jelentkezés: 5300 Bonn-Bad Godesberg, Hochkreuzallee 246. — Tel.: (02221) 376 904. Kér-

METROPOLITAN VERLAG
Szerday Sándor (Schweiz)
Teichweg 16. CH-4142 Münchenstein
Könyvajánlata: Saját kiadványok U.S. \$
Sillo-Seidl: Semmelweis halála

(dokumentáció) fve. ill. 148 old. 10.—
Passuth: Négy szél Erdélyben I-II.
(egybekötve) 625 oldal 7.—
Dumas: A kaméliás hölgy (zsebfomát)
fve 288 oldal 1.50
Hervey: A fekete papagáj (kart.)
(bűnügyi regény) 215 oldal 3.—
Rogger: A grenoblei gyors (karton)
bűnügyi regény 232 oldal 3.—
Renaud: A két bálvány (karton)
(bűnügyi regény) 3.—
Possendorf: Egy szezón Monte Carlóban
(rulettregény) kart. 189 oldal 2.50
Simson: Lépések az éjszakában
(kémregény) karton 166 oldal 2.50

Most jelenik meg:
Dr. Baktay Ervin: A csillagfejtés
könyve (kötve), ábrákkal, 350 o. 30.—
Ez a mű először jelenik meg 1942 óta
Előjegyzéseket felveszünk!

HAZAI HENTESÁRU
1 kg paprikás kolbász grillsütésre
vákuumcsomagolásban DM 16.—
kg paprikás szárazkolbász 15.—
1 kg paprikás frissen füstölt
kolbász 13.—
1 kg rizses véreshurka 8.80
1 kg májashurka 8.80
1 kg vastag húsos szalonna 9.60
1 kg paprikás tokaszalonna 8.80
1 kg disznósajt 10.60
1 kg füstölt sonka 18.—
1 kg füstölt sertésborda 8.80
1 kg füstölt csülök 8.80
1 kg friss tepertő 12.—
Utánvétellel és csak **belföldre** szállítunk,
5 kg-on felüli rendeléseknél portómentesen és csupán az **expressz-díjat** számítjuk fel.

Taubel Mihály hentesmester
Peter-Rosegger-Str. 3.
D-6710 Frankenthal. Tel.: 06233/62 69 3

Magyar-német és német-magyar fordításokat olcsón és gyorsan elvégez, magyar nyelvű okiratokról hitelesített másolatokat készít és más nyelvű okiratok fordítását korrekten elintézi.

W. Divy hiteles fordító és tolmács,
D-Friedrichshafen, Linderstr. 50. —
Telefon: 07541/7 1 3 9 1.

Kivándorlás miatt 3-szobás berendezett, telefonos lakásomat átadnám igényes családnak. Cím: Béla Molnár, Auf dem Kölnberg 1 / 506, 5 Köln 50. Telefon: (csak szombat-vasárnap): 02232 / 49678.

jenek prospektust is! A német vasut eddig 25 különvonatot indít. Indulás nagyobb központokból szept. 13. — visszaindulás szept. 17-én.

Rómába jövő
zarándokoknak és turistáknak
kellemes szobát, jó ellátást és
magyaros vendégszeretetet nyújt a
SZENT ISTVÁN ZARÁNDOKHÁZ

Kápolna. Szép kert. Parkolási lehetőség.
Teljes penzió jelenleg 6,50 dollár
Márciustól október végéig jóval előbb
kérjen szobát. Máskor is tanácsos a
lévelbemi jelentkezés.

Cím: 0151 Roma, Via de Casaletto 481
Telefon: 5373319

Megközelíthető: a római TERMINI pályaudvartól a 27-es busszal a vágálmomáig (a 27-es busz csak este 21.30 óráig közlekedik). A 27-es végállomásnál átszállás a 144-es buszra.

Taxival a TERMINI-től: 1500 líra, a borralalóval együtt (kb. 11.— svájci frank).

A város nevezetességei onnan kb. 40—60 perc alatt érhetők el.

„TETENY” ungarische Spezialitäten
INH.: O. BAYER
Kreittmayrstr. 26. - D-8000 München 2.
Telefon: (089) 19 63 93

Badacsonyi Kéknyelű	6.20	DM
Badacsonyi Szürkebarát	6.20	
Domoszlói Muskotály	6.20	
Domoszlói Tramini	6.50	
Debrői Hárslevelű	5.75	
Soproni Kékfrankos	6.—	
Villányi Burgundi	6.20	
Hajósi Kabinet	6.20	
Alföldi Olaszrizling L.	4.80	
Alföldi Kékfrankos L.	4.80	
Tokaji Aszu 4 putt.	12.80	
Beverage Bitters L. (Unikum)	23.—	
Beverage Bitters 1/2 (Unikum)	12.—	
Kecskeméti Barackpálinka 43 %	23.80	
Barackpálinka (hasas ü.) 43 %	20.50	
Szilvórium 45 %	19.50	
Magyar szalámi kg.	21.—	
Csabai kolbász kg.	18.—	
Gyulai kolbász kg.	17.—	
Süli debreceni kg.	12.—	
Süli kolbász kg.	14.—	

Tarhonya (kalocsai) 1/2 kg. 4 toj.	2.50
Nagykockatészta 8 toj. 1/2 kg.	2.95
Lebbencs 8 toj. 1/2 kg.	2.95
Cérnatészta 6 toj. 100 gr.	—,65
Kiskockatészta 6 toj. 100 gr.	—,65

MUSICA HUNGARICA
8 München 40. - Rümmanstr. 4.
Telefon: (089) 30 50 43

Méray Tibor: Nagy Imre élete és halála 400 old. szép kiadás	42.—	DM
Szabó D. Elsodort fafu I-II.	54.—	
Mécs L. Vissza a csendbe versek	30.—	
Csonka: A száműzött bíboros	32.—	
Padányi: A nagy tragédia I.	24.—	
Padányi: A nagy tragédia II.	28.—	
Szolzsenyicin: Gulag II.	32.—	
Daruvár: Trianon	40.—	
Mitchell: Elfujta a szél I-III.	27.—	
Mindszenty: Emlékirataim, kötve	42.—	
Horthy: Emlékirataim	34.—	
Nyíró: Székelyek, elbeszélések	20.—	
Nyíró: A megfeszített fve.	13.—	
Nyíró: Zöld csillag fve.	18.—	
Szitznyai: Fények és árnyak	20.—	
Komáromi: Zágon felé	12.—	
Kenneth: Szerelmeiről szó sem volt	27.—	
Kenneth: Forgó táncparkett	27.—	
Kenneth: Május Manhattentben	27.—	

Nagyszerű hanglemezek!
Kérje díjtalan katalógusunkat.

ÉLETÜNK
Szerkesztőség és Kiadóhivatal
8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Tel.: (089) 98 26 37.
Felelős Kiadó:
a Magyar Kat. Főlelkészeg.
Felelős szerkesztő:
Dr. Harangzó Ferenc.

Redaktion und Herausgeber: die Ungarische Oberseelsorge, 8000 München 81, Oberföhringerstr. 40. Tel.: 089/98 26 37. Redakteur: Dr. Harangzó Ferenc.

ELŐFIZETÉS:
Az Életünket a helyi magyar lelkészek terjesztik, ők küldik szét és ő náluk is kell előfizetni!
Tengeren túlra, vagy ahol nincs magyar lelkész, oda a Kiadóhivatal küldi az újságot.
Egyes szám ára egy évre 15.— DM, vagy ennek megfelelő valuta.
Tengeren túlra légipostával 25 DM.
Lapzárta: a hónap 20-án. — Hirdetéseket csak 15-ig fogadunk el.
Postscheckkonto: Nr. 606 50-803, Kath. Ungarn-Seelsorge, Sonderkonto: München.
Bankkonto: Bayer. Vereinsbank, Nr. 145857, Kat. Ung. Seelsorge 'Életünk'
Druck: Danubia-Druckerei, Ferchenbachstr. 88. 8 München 50.

Gyönyörű, háromhónapos, tisztavérű kuvasz kölykök eladók. — Bévárdy S. A-8112 Gratwein, Schirning 103, Austria.

Jól főzni tudó „házvezetőnőt” keresek modern háztartáshoz. Menekült táborból is jelentkezhetnek. Cím: Albert Lager, D-7500 Karlsruhe, Postfach 4024.

Az újságíró szakmában, német-magyar perfekt és komoly gyakorlattal rendelkező szorgalmas, megbízható személyt szeptember 15-től keresek. — Firma E. Kiss, 8000 München 2. Landwehrstr. 43.

Közl Horváth József:
APOR PÜSPÖK ÉLETE ÉS HALÁLA
A nagy magyar mártír püspök írói eszközökkel megrajzolt hiteles portréja és életútja.
Megrendelhető: Nemzetőr 8. München 34. Postfach 70. Ára: 10.— DM.

Fáber György: UTRAVÁLÓ
Kivonat a tartalomról:
I. rész: az utazásról általában világsít fel újszerűen, kedvesen.
II. rész: 22 fejezetben elvezet Európa legszebb helyeire és megmutatja nemcsak a tájak külső szépségét, hanem embereken és korokon keresztül a vidék és hely lelkét is.
A könyv ára: 80.— Sch. vagy 12.— DM, 12.— Sfrs., vagy 6.— USA \$.
Megrendelhető: utólagos fizetéssel: Verband Ungarischer Landwirte, A-1010 Wien, Nibelungengasse 1.

Rupp László hites törvényszéki fordító, vállalat fordításokat magyarról németre és németről magyarra. D-8000 München 1. Postfach 162. Tel.: (089) 300 21 62.

H I R D E T É S E K E T
a megnagyobbodott Életünk szívesen fogad. Apróhirdetés egy hasábos 1 cm 10.— DM; két hasábos 20.— DM. Nagyobb hirdetés arányosan drágább.
A hirdetési díjat előre kérjük, vagy csekken, utalványon, vagy Postscheckkontón Nr. 606 50-803. Kat. Ung. Seelsorge, Sonderkonto München.

Helyesbítés. Legutóbbi számunk „Nevék és sorsok” c. cikkébe értelemzavaró sajtóhiba került. Az ötödik bekezdés 6. sorában „anyanyelvűség” helyett „anyagelvéység” olvasandó.